

GOFAL YN NES AT ADREF

Llais Powys - 2025

Cyflwyniad

Mae llawer o drigolion Powys yn profi oedi wrth gael eu rhyddhau o ysbytai y tu allan i'rsir er gwaethaf bod yn ddigon da i fynd adref, oherwydd oedi fel aros am addasiadau cartref, pecynnau gofal, neu fynediad at lety â chymorth. Gall yr oedi hyn waethygu iechyd meddwl, arafu adferiad, ac arwain at ddirywiad corfforol. Mae rhyddhau amserol yn hanfodol ar gyfer rhyddhau adnoddau ysbytai a gwneud defnydd o wasanaethau cymunedol lleol, sydd yn aml yn haws i'w cyrchu mewn ardaloedd gwledig fel Powys.

Mae Strategaeth Iechyd a Gofal Powys (hyd at 2027 a thu hwnt) yn cyfeirio at yr awydd i "ddarparucymaint o iechyd a gofal â phosibl ym Mhowys", "dod â gofal yn agosach at adref" a "gallemwneud mwy ym Mhowys". Fodd bynnag, mae oedi mewn asesiadau Therapi Galwedigaethol, pecynnau gofal, a lleoliadau mewn cartrefi gofal yn cyfrannu at "flociogwelyau" ac yn creu heriau sylweddol wrth ryddhau cleifion o'r ysbyty.

Nodau'r Prosiect

Ein nod yw nodi achosion sylfaenol prosesau rhyddhau araf i drigolion Powys mewn ysbytai y tu allan i'rsir. Ein nod yw deall yr heriau a'rcyfleoedd i wella prosesau rhyddhau, dylanwadu ar ofal yn agosach at adref, a darparu argymhellion polisi i gryfhau gwasanaethau lleol a gwella canlyniadau cleifion.

Beth wnaethom ni

1. Adolygwyd yr holl adroddiadau cyfarfodydd, ymgysylltu ac arolygon a thynnwyd allan yr holl sylwadau y mae pobl wedi'ugwneud sy'nymwneud â gofal yn nes at adref.
2. Adolygwyd data Straeon Profiad Cleifion a Chwynion am enghreifftiau sy'nymwneud â gofal yn agosach at adref.
3. Wedi cael gwybodaeth gan y Bwrdd Iechyd a Chyngor Sir Powys am gapasiti gwasanaethau gofal cartref, rhaglenni cymorth cymunedol, a llety â chymorth.
4. Cyfarfod â sefydliadau perthnasol i ddysgu o'ucanfyddiadau a chael dealltwriaeth ddyfnach o'rsefyllfa ym Mhowys a'rbyn y mae trigolion yn ei wynebu wrth gael mynediad at ofal yn nes at adref.
5. Defnyddiwyd cyfryngau cymdeithasol a'rwasg leol i ofyn i aelodau'r cyhoedd ddod ymlaen gyda'ustraeon a'uprofiadau.
6. Wedi nodi arweinwyr o grwpiau heb gynrychiolaeth ddigonol ac wedi eu gwahodd i rannu eu mewnwelediadau gyda ni.
7. Ymwelais â dau gartref gofal ym Mhowys i gasglu adborth cleifion.
8. Ymwelais â'rddwy 'UnedBarod i Fynd Adref'(RTGHU) ym Mhowys yn Llanidloes a Bronllys i gael adborth gan gleifion am eu profiad o aros yn yr unedau.

Canfyddiadau Allweddol

Ymgysylltiad Cymunedol – Yr hyn a ddywedwyd wrthym

Pecynnau Gofal Gohiriedig a Chymorth Gofal Cymdeithasol

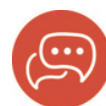
Mae llawer o drigolion Powys yn nodi oedi sylweddol wrth sicrhau pecynnau gofal priodol ac asesiadau gweithwyr cymdeithasol, sy'neffeithio'n uniongyrchol ar amserlenni rhyddhau. Mae prinder gweithwyr cymdeithasol a gofalwyr mewn ardaloedd gwledig wedi'ienwi fel ffactor sylfaenol.

Er enghraifft:

- Arhosodd claf o Lanidloes saith wythnos am becyn gofal, ac ni allent gael eu rhyddhau nes bod asesiadau gweithwyr cymdeithasol wedi'ucwblhau er gwaethaf y ffaith eu bod yn ddigon da i fynd adref.
- Mewn achos arall, arhosodd claf o Ystradfellte yn yr ysbyty am ddau fis yn aros am ddarpariaeth gofal, a arweiniodd at drosglwyddo i gartref gofal.
- Cafodd menyw a oedd yn gwella ar ôl cwmp oedi difrifol cyn derbyn ei phecyn gofal, gan ei gadael yn methu â rheoli anghenion gofal personol, gan achosi straen corfforol ac emosiynol sylweddol.

Oedi mewn Addasiadau Cartref

Mae oedi wrth addasu cartrefi yn ffactor arwyddocaol arall sy'n cyfrannu at arosiadau hir yn yr ysbyty. Yn aml, mae cleifion sydd angen addasiadau i'wmannau byw, fel rampiau, cymhorthion symudedd, neu addasiadau ystafell ymolchi, yn wynebu amseroedd aros hir, gan atal eu rhyddhau.

Er enghraifft:

- Wynebodd claf o Raeadr Gwy ag wlsrau coes fisoedd o oedi cyn y gellid gwneud addasiadau i'wgartref, gan eu gorfodi i aros mewn gofal pontio yn hirach nag oedd angen.
- Arhosodd rhywun a gollodd aelod o'i aelod chwe mis am addasiadau angenrheidiol i'r ystafell ymolchi yn dilyn asesiad, gan effeithio'n ddifrifol ar ei allu i fyw'n annibynnol.

Argaeledd Gofalwyr a Phrinder Gwasanaethau Cymdeithasol

Mater sy'ncodi dro ar ôl tro ymhlith cleifion a theuluoedd yw diffyg cefnogaeth gofal.

Er enghraifft:

- Disgrifiodd un gofalwr sut, oherwydd cefnogaeth fach iawn gan y gwasanaethau cymdeithasol, y bu'n rhaid iddynt drefnu gofal preifat ar eu traul eu hunain, gan dynnu sylw at y baich ariannol ar deuluoedd.
- Mae cymunedau gwledig ym Mhowys wedi nodi anawsterau wrth sicrhau darparwyr gofal, gan arwain teuluoedd i ysgwyddo cyfrifoldebau gofal eu hunain.
- Mae rhai cleifion yn profi diffyg parhad mewn gofal. Er enghraifft, yn Aberhonddu, roedd claf a oedd yn aros am ofal dilynol brys yn wynebu oedi oherwydd gofalwyr anghyson ac amserlenni aneglur ar ôl gadael yr ysbyty.

Cyfathrebu

Mae methiant cyfathrebu rhwng ysbytai, gwasanaethau cymdeithasol a chleifion wedi'i nodi fel prif achos oedi wrth ryddhau cleifion. Mae cleifion hefyd wedi nodi anhawster i gysylltu â'rgwasanaethau cymdeithasol i drefnu gofal ar ôl rhyddhau, gan gyfrannu at ddryswch a rhwystredigaeth.

Gofal Anghyson a Diffyg Parhad

Mae'r diffyg parhad mewn gofal, a heriau gweinyddol wedi arwain at arosiadau hir yn yr ysbyty a tharfu ar ofal.

Er enghraifft:

- Tynnodd achos o Glan Irfon sylw at sut y profodd cleifion drosglwyddiadau lluosog rhwng wardiau ac ysbytai, gan arwain at ddirywiad cyhyrau oherwydd diffyg parhad a'rdoll emosiynol o ansicrwydd ynghylch amserlenni rhyddhau.
- Adroddwyd am sefyllfa debyg mewn cartref gofal lle roedd y claf yn ei chael hi'n anodd addasu oherwydd lefelau gofal amrywiol a gofalwyr anghyson.

Straen Ariannol

Mae cyfyngiadau ariannol yn dylanwadu ar oedi wrth ryddhau cleifion. Adroddodd sawl teulu eu bod wedi gorfod ariannu gwasanaethau gofal hanfodol o'upoced eu hunain oherwydd bylchau yng nghefnogaeth y gwasanaethau cymdeithasol.

Er enghraifft:

Disgrifiodd un gofalwr teuluol dalu £400 y mis am gyflenwadau nad ydynt yn cael eu cynnwys gan y gwasanaethau cymdeithasol, tra bod eraill yn siarad am yr her o drefnu gofal preifat oherwydd diffyg opsiynau a ariennir yn gyhoeddus.

Darparwyr Gwasanaeth – Yr hyn a ddywedwyd wrthym

Camgyfathrebu a Diffyg Cyfranogiad Staff

Mae adborth yn tynnu sylw at bryderon ynghylch cyfarfodydd TîmAmlddisgyblaethol (MDT), lle mae uwch aelodau'r tîm yn gwneud penderfyniadau heb ymgysylltu â staff rheng flaen. Mae'r diffyg cyfathrebu hwn yn creu datgysylltiad rhwng cynllunio a darparu gofal ar lawr gwlad.

Penderfyniadau Lleoli Amhriodol

Yn ôl y sôn, rhoddir cleifion mewn unedau RTGH yn seiliedig ar benderfyniadau desg yn hytrach nag angen clinigol, gan arwain at leoliadau anaddas a derbyniadau i'rysbyty dro ar ôl tro.

Prinder Gweithlu a Bylchau Sgiliau

Mae'r ddibyniaeth ar weithwyr cymdeithasol iau, llai profiadol – wedi'u hysgogi gan fesurau arbed costau – wedi cyfrannu at wneud penderfyniadau gwael a chyfraddau salwch uchel. Rydym wedi cael adroddiadau am ddim presenoldeb gweithiwr cymdeithasol ers dros flwyddyn mewn un practis meddygol yng Nghanol Powys.

Capasiti Cyfyngedig mewn Gwasanaethau Gofal Cymdeithasol

Er gwaethaf rhaglen drawsnewid sydd wedi cynyddu capasiti gofal cartref 2,000 awr yr wythnos dros y 12 mis diwethaf, mae rhestrau aros yn parhau oherwydd pwysau ariannol ar ddarparwyr (yn enwedig y cynnydd yng nghyfraniadau Yswiriant Gwladol cyflogwyr, y cynnydd mewn costau tanwydd a'rcynnydd mewn cyflogau byw go iawn), demograffeg anffafriol rhwng unigolion o oedran gweithio ac unigolion sy'nderbyn neu'naros am ofal cartref, a chanfyddiad negyddol o'r proffesiwn gofal.

Rhwystrau Daearyddol

Mae gwledigrwydd yn effeithio'n sylweddol ar ddarparu gofal. Gwrthodir pecynnau gofal pan fydd costau teithio yn fwy na gwerth canfyddedig y darparwr, gan adael cleifion heb gefnogaeth. Mae teuluoedd hefyd yn wynebu amseroedd teithio cynyddol i ymweld â'r rhai anwyliaid sy'n cael eu trosglwyddo i gyfleusterau pell. Enario, clywsom am becyn gofal yn cael ei wrthod yn Crossgates gan un darparwr oherwydd y daith er gwaethaf y ffaith mai dim ond 3.2 milltir o Landrindod ydyw.

Datgysylltiad Rhwng Polisi ac Ymarfer Er bod unedau

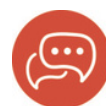
Parod i Fynd Adref yn hyrwyddo annibyniaeth a rhyddhau amserol, mae darparwyr wedi derbyn adroddiadau am brofiadau gwael cleifion, gan gynnwys cromfachau amhriodol o anghenion a lleoliadau wedi'ugyrru gan argaeledd gwelyau yn hytrach nag addasrwydd clinigol.

Ail-dderbyniadau

Cawsom adroddiadau am rai cleifion yn cael eu rhyddhau gyda phecynnau gofal anaddas ac felly cawsant eu hail-dderbyn wedi hynny. Pan fydd hyn yn digwydd, caiff y cleifion hyn eu cofnodi fel derbyniadau newydd, a all arwain at fylchau data yng ngwir raddfa'r rhyddhau oedi.

Heriau Gofal Diwedd Oes

Yn aml, caiff cleifion sy'nagosáu at ddiwedd oes eu derbyn oherwydd diffyg gofal cartref. Mae gofalwyr yn wynebu straen emosiynol, a gall gofalwyr iau, llai profiadol ruthro ymweliadau (ofn cyflwr ac ymddangosiad person sy'nderbyn gofal diwedd oes), gan leihau ansawdd gofal a gadael cleifion yn teimlo'nynysig.

Unedau Parod i Fynd Adref – Yr hyn a ddywedwyd wrthym

Wrth ymweld ag Unedau Parod i Fynd Adref Ysbyty Llanidloes ac Ysbyty Bronllys, siaradom â 15 o gleifion a chawsom drafodaethau gyda staff. Roedd yr unedau bron yn llawn. Cawsom enghreifftiau o rai cleifion yn cael eu rhyddhau o fewn wythnos. Roedd yn amlwg yn Unedau Parod i Fynd Adref Llanidloes a Bronllys eu bod yn cyflawni eu hamcanion trwy ddarparu amgylchedd cefnogol, cyfforddus a llai clinigol sy'nannog annibyniaeth i gleifion sy'ntrosglwyddo o'rysbyty i'rcartref neu gyfleusterau gofal. Fodd bynnag, mae'rproblem barhaus o **oedi mewn pecynnau gofal** yn cynrychioli her sylweddol sy'n **rhwystro rhyddhau amserol**.

Annog Annibyniaeth

Mae'rddwy uned yn meithrin annibyniaeth cleifion trwy weithgareddau a chefnogaeth ar gyfer symudedd, sy'nffuddiol i lawer o gleifion ar gyfer eu hadferiad a'ulles.

Cydweithio â Darparwyr Gofal Allanol

Rhoddwyd adborth cadarnhaol ynghylch cyfathrebu â gwasanaethau allanol (e.e. asiantaethau gofal cartref a chysylltwyr cymunedol) a oedd yn weithgar wrth helpu rhai cleifion i geisio trefnu pecynnau gofal.

Oedi mewn Pecynnau Gofal

Yn y ddwy uned, nodwyd oedi wrth sicrhau pecynnau gofal fel **problem allweddol** a gyfrannodd at arosiadau hirach, gyda chleifion yn aml **yn aros yn hirach nag sy'nangenrheidiol yn feddygol**. Mae'roedi hwn yn achos sylfaenol rhyddhau araf ac yn rhwystr cyffredin i drawsnewidiadau amserol.

Mynediad at Ffisiotherapi

Soniodd rhai cleifion am wasanaethau ffisiotherapi anghyson, ac roeddent yn teimlo nad oedd y ffisiotherapi yn ddigon aml nac yn ddigon hygyrch i gynorthwyo eu hadferiad er mwyn cael eu rhyddhau'ngyflymach.

Argymhellion

Cynllunio Rhyddhau a Chyfathrebu

- Gweithredu llwybrau cyfathrebu rhwng ysbytai, gwasanaethau cymdeithasol, a darparwyr cymunedol i atal camgyfathrebu.
- Datblygu dolen adborth gyda chleifion a theuluoedd i asesu effeithiolrwydd prosesau rhyddhau a lleoliadau gofal yn barhaus.

Prinder Gweithlu a chadw staff

- Datblygu ymgyrchoedd recriwtio wedi'utargedu i ddenu gweithwyr cymdeithasol a staff gofal, gan bwysleisio gwerth a phwysigrwydd y proffesiwn.
- Cyflwyno cymhellion ariannol fel cymorth teithio i gadw staff, mewn ardaloedd gwledig.
- Darparu hyfforddiant a mentora parhaus i weithwyr gofal iau, llai profiadol er mwyn gwella gwneud penderfyniadau a'rtebygolrwydd o salwch.
- Darparu hyfforddiant arbenigol i weithwyr gofal sy'nymdrin ag achosion diwedd oes er mwyn sicrhau gofal tosturiol a heb frys.

Addasiadau Cartref

- Ystyriwch feithrin perthnasoedd â busnesau ar lefel leol i gefnogi addasiadau cartref cyflymach. (A ellir cytuno ar gontractau yn ddaearyddol?)
- Archwilio ffyrdd o sefydlu system "llwybr cyflym" ar gyfer addasiadau cartref brys ac asesiadau gofal i atal arosiadau diangen yn yr ysbyty, gan ryddhau gwelyau i'rhai sydd mewn mwy o angen.

Gwella Cymorth i Ofalwyr a Theuluoedd

- Darparu adnoddau cymorth ariannol ac emosiynol i ofalwyr teuluol sy'ncamu i mewn oherwydd bylchau mewn gwasanaeth. Darllenwch ein hadroddiad ar Ofalwyr Di-dâl i gael cipolwg ar ba wybodaeth fyddai'n fuddiol.
- Archwilio datblygu rhaglenni hyfforddi ar gyfer gofalwyr di-dâl i sicrhau bod teuluoedd yn teimlo'n hyderus yn darparu gofal dros dro wrth aros am becynnau gofal.

Gwella Darpariaeth Ffisiotherapi

- Bydd gwella mynediad at sesiynau ffisiotherapi rheolaidd i gleifion yn yr Unedau Parod i Fynd Adref yn cynorthwyo annibyniaeth cleifion ac yn lleihau'r risg o ddadgyflyru.

Mynd i'r Afael ag Anghydraddoldebau Daearyddol

- Ystyried atebion i sicrhau nad yw pecynnau gofal gwledig yn cael eu gwrthod oherwydd pryderon ynghylch costau teithio

Data

- Sicrhau bod aildderbyniadau oherwydd pecynnau gofal aflwyddiannus yn cael eu cofnodi'n briodol a'u defnyddio i nodi problemau rheolaidd a meysydd i'w gwella.

Camau Nesaf

Yn seiliedig ar yr hyn a glywsom, bydd Llais Powys yn:

- **Ymgysylltu ac Eiriolaeth:** Cyflwyno canfyddiadau i Fwrdd Iechyd Powys, Cyngor Sir Powys, a rhanddeiliaid allweddol.
- **Datblygu Adnoddau:** Cefnogi darparwyr gwasanaethau i greu deunyddiau hygyrch i ddefnyddwyr gwasanaethau am y gwasanaethau sydd ar gael.

- **Allgymorth Parhaus:** Parhau i ymgysylltu â'rcyhoedd a sefydliadau eraill i ehangu ymgysylltiad a chasglu mewnwelediad cymunedol, gyda ffocws ar boblogaethau heb gynrychiolaeth ddigonol a phoblogaethau gwledig

Drwy weithredu'rargymhellion hyn, ein nod yw gwella ansawdd gofal i ddefnyddwyr gwasanaeth ledled Powys.

Os hoffech chi rannu eich profiad, cysylltwch â ni ar **01686 627632** neu **ymholiadaupowys@llaiscymru.org**.

